

ਜਿਹਨਾਂ ਤੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ:

ਸ਼ਹੀਦ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ

ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਖਾਨੇ ਬਾਹਰ
ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ

ਕਿਸੇ ਜਰਨੈਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲਿਖਣਾ ਸੱਖਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਚੁੱਥ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਲਮ ਨੇ ਚੁਝਾਕੂਆਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਮੂਨ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਕਈ ਆਗੂ, ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਕਲਮਜ਼ਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਵੀ ਸੀ, ਬਿੜਕ ਗਏ, ਭਟਕ ਗਏ, ਹੱਡ ਗਏ, ਰੁਕ ਗਏ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲੱਗਿਆ ਮੇਰੀ ਕਲਮ ਕੁਝ ਚਿਰ ਵਾਸਤੇ ਰੁਕੀ ਵੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਚਲ ਪਈ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੂਹ ਵਿਚੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ ਕਿ ਹਰ ਕੌਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਜਰਨੈਲ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬੱਕਦੇ, ਝੁਕਦੇ, ਡਰਦੇ, ਹੱਡਦੇ, ਭਟਕਦੇ, ਘਬਰਾਉਂਦੇ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਰੋਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ, ਨਵਾਬ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ, ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਮਹਿਤਾਬ ਸਿੰਘ - ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਂ, ਭਾਈ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀਵਾਲਾ, ਭਾਈ ਮਹਾਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ, ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸਰਹਾਲਾ, ਭਾਈ ਸੰਵਾ ਸਿੰਘ ਠੀਕਰੀਵਾਲਾ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਜਦੋਂ ਜਹਿਦ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਈ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗੌਰ, ਭਾਈ ਅਨੰਦ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਬਿਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਲਾਭ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ, ਭਾਈ ਲਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ, ਭਾਈ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬੁਝਾ, ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ,

ਜਰਨੈਲ ਸੁਬੇਗ ਸਿੰਘ, ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜਰਨੈਲ ਅਜਿਹੇ ਸਨ/ਹਨ, ਜੋ ਬਿੜਕਣ, ਭਟਕਣ, ਰੁਕਣ, ਹੱਡਣ, ਬੱਕਣ, ਘਬਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਰਨੈਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਗੁਰਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਹੀਰੇ ਭਾਈ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਜੋ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤ ਵਾਕਫ਼ੀ ਮਿਲ ਸਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 26 ਫਰਵਰੀ 1944 ਦੇ ਦਿਨ ਸ: ਜਮੀਅਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਪਾਂਡਵਾ, ਤਹਿਸੀਲ ਫਗਵਾੜਾ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਨੇ ਦੱਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਪਾਂਡਵੇ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਕਿੱਤੇ ਖੇਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਜੁੱਟ ਪਏ। ਆਪ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ 17 ਮਾਰਚ 1965 ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪੁੱਤਰੀ ਚਾਨਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਉਹ 1970 ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਆਪ ਦੇ ਘਰ ਦੋ ਸਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਪੁੱਤਰੀ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ।

ਭਾਈ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਨੇਡਾ 'ਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਬਰ ਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੱਜ ਗਏ। ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਆਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਅਜਨੰਹਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਂਝ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿਚ ਗੁਰਸਿੱਖ

ਸ਼ਹੀਦ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ

ਰਹਿਣੀ ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰੀ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਪਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਕਮਾਲ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਹੀ, 13 ਅਪਰੈਲ 1978 ਦੇ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ 13 ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਾਕੇ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮੁਲਕ ਬਿਨਾਂ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਥ ਤੇ ਹਰ ਹਮਲਾ ਅੱਖਾਂ ਮੋਟ ਕੇ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਇੱਕੱਠ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਲੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰ ਵਿਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ। ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ, ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਵਿਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਨੇ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਆਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਨੰਗੇ ਸਿਰ ਵੜਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਈ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਚੋਪਰੀ ਕਈ ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕਚਰ ਕਰਨ ਆਏ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚੁਰੱਖਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਿੱਖ ਚੋਪਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਹੁਮਤੀ ਦੀ ਬਜਾਇ ਆਪਣੇ ਡਾਲਰਾਂ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਥ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਦਾ ਚੇਤੇ ਰੱਖੇਗਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਹੁਮਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਤਰੇ, ਡਰ, ਧਮਕੀ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬੰਦ ਕਰਵਾਇਆ। ਕਾਂਗਰਸੀ, ਜਨਸੰਘੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ, ਨੇ ਕਲ ਕੇ ਚੋਖਾ ਜੋਰ ਲਾਇਆ, ਪਰ ਪੰਥ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ।

ਇਸ ਹੀ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਕਿਤਾਬ ਵਾਂਗ ਵਿਕਰੀ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਵਾਈ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਰਲੇ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਵਾਗਿਗੁਰੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਪੈਜ ਰੱਖੀ।

ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵੱਲ ਚਲ ਪਏ। 24 ਅਪਰੈਲ 1980 ਦੇ ਦਿਨ ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ 20 ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ, ਪੰਥ ਦਾ ਵੱਡਾ ਦੇਖੀ, ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ, ਘੋਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸੀ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਖੋਹਣ ਦਾ ਐਲਾਨਨਾਮਾ। ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਨੇਡਾ 'ਚੋਂ ਹਮਦਰਦ ਤਾਂ ਰਲੇ ਪਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਖੜੇਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਾ ਤੁਰਿਆ। ਇਗਲੈਂਡ ਵਿਚੋਂ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਚਲਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੇ ਕੇ ਮੈਦਾਨੀ ਜੰਗ ਜਾਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਲੈ ਲਈ। ਪੈਸੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ। ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਹੜ੍ਹ, ਭਾਈ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਹਿਗਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਨੰਧ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਕ. ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਐਕਸ਼ਨ ਵਿਚ ਘੱਲ ਖੁਰਦ ਦੇ ਬਾਟੇਦਾਰ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਬਾਪ ਤੇ ਧੀਅ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਚੁਲਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੋਟ ਸਮੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ 5 ਅਗਸਤ 1981 ਨੂੰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ, ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਭਾਈ ਲਾਲ ਅੰਗਾਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਿਚ 20 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੱਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੇ ਐਕਸ਼ਨ

ਹੋਇਆ। 29 ਸਤੰਬਰ 1981 ਨੂੰ ਦਲ ਖਾਲਸਾ (ਸ: ਗਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ) ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹਾਈਜੇਕਿੰਗ ਸਮੇਂ ਵੀ ਟਿਕਟਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਪੈਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਦਿੱਤੇ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਨਰਕਪਾਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਦਾ ਭਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ। 23 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪਾਂਡਟੇ ਦਾ ਮਹਿਦਰਪਾਲ, 16 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਨਰਕਪਾਰੀ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਚੰਦ, ਬਾਪ ਅਤੇ ਭਰਾ ਸਣੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਭਾਈ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਸ਼ਨਈਆ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸੇਵਾਦਾਰ ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਸ਼ਟੇਬਲ ਬੜੇ ਨਰਮ ਦਿਲ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਲੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਜ਼ਾਜਤ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਘਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤੇ। ਹੁਣ ਪੁਲਸ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸੱਤ ਭਿਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਬਰ ਜੱਥੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਪਰ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਚ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਚੰਦ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਵੇਲੇ ਵਰਤਿਆ ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ, ਦੌੜਣ ਵੇਲੇ ਚਲ ਨਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੰਘ ਉੱਡ ਗਏ। ਮੋਟਰ ਸਾਈਕਲ ਤੋਂ ਐਕਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਹੋ ਗਈ। ਪੁਲਸੀਆ ਬਾਜਵਾ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਗਿਆ ਪਰ ਦਹੜ੍ਹ ਪਿੱਛ ਵਿਚ, ਈਨਾਮ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਗਿਆ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਪੁਲਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

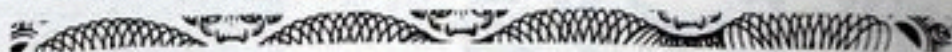
ਇਸ ਵਾਕਿਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਨਮੇਂਡੂ (ਨੇਪਾਲ) ਬੰਕਾਕ (ਥਾਈਲੈਂਡ), ਡੇਨਮਾਰਕ, ਇਗਲੈਂਡ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। 1982 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਸਨ। ਕਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫੀਆ ਪੁਲਸ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਬੰਕਾਕ ਵਿਚ ਖੁਫੀਆ ਪੁਲਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਨਾ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੀ ਬਣ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਈਮਾਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਫਲਾਈਟ ਵੇਲੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ ਸਨ।

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵੇਲੇ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ, ਆਪਣੇ ਕਈ ਸਾਥੀ ਲੈ ਆਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਰੇਖਮ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਜਰਮਨੀ), ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਹਾਲੈਂਡ), ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ (ਹੁਣ ਪਨਾਹਗਾਹ) ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰੂਪੜ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ, ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਫੇਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਕਨੇਡਾ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਬਰਮਿੰਘਮ (ਇਗਲੈਂਡ) ਦੇ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਨੇ ਰੂਪੜ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰਮੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਲਿਖਵਾ ਲਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੋਈ ਤਾਅਲੁਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਇਹ ਸੀ ਬੇਵਿਸਾਹੀ ਤੇ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵੱਡਾ ਆਗਾਜ਼।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਐਮਸਟਰਡਮ (ਹਾਲੈਂਡ) ਵਿਚ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਇੱਕ ਗੋਰੀ ਬੀਬੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕ ਕੇ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਬਣ ਗਈ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾਸਿੰਘਾ ਰੂਪੜ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਥੇ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ

ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਦੇਖੋ

ਸ਼ਹੀਦ ਜਥੇਦਾਰ ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ

ਸਨ। ਉਥੇ ਇਖਲਾਕੀ ਬਦਨੀਤੀ ਦਿਖਾਉਣ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿੰਘਣੀ ਨੇ ਘਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਕਰ ਲਏ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਥੇ ਆਉਣੋਂ ਹਟ ਗਿਆ ਤੇ ਗੋਰੀ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਹ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਇੱਕਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਘਮਕੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਤੇਰਾ ਸੁੱਤੇ ਪੈਦਾ ਗਲ ਘੁੱਟ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕਨੇਡਾ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਆਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਾਲੇਂਡ ਤੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਭੱਲਾ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਸਤਨਾਮ ਤੇ ਤਰਸੇਮ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਨੇਡਾ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਕੁਝ ਚਿਰ ਬਾਅਦ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਵੇਰ ਯੂਰਪ ਆ ਗਏ। ਉਹ 28 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਹਾਲੇਂਡ ਵਿਚ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ (ਹਾਲੇਂਡ) ਉਥੋਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ (ਜਰਮਨ) ਨੂੰ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਰਮਨ ਦੀ ਗੱਡੀ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਰਮਨ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੁਲੀਸ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਾਕਿਆ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਬੰਕਾਕ ਵਿਚ, ਜਨਵਰੀ 1992 ਵਿਚ, ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਹੁਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰ (ਜਰਮਨ) ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਜਰਮਨ ਇੰਟਰਪੋਲ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਉਸ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ 2 ਬੰਦੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ: ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ। ਜੇ ਵਧਾਵਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹਾਲੇਂਡ ਵਿਚ ਹਾਲੇਂਡ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਕਰਦੀ। ਸਤਨਾਮ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਕਾਬੀਪੁਰ, ਜੋ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਤੇ ਵੇਸ਼ਵਾ ਰਸਮੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਬਦਇਖਲਾਕੀ ਵਾਲੀ ਕਰਤੂਤ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਸੀ। ਈਰਾਕ ਤੇ ਇਖਲਾਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਮੇਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਾਜਬਾਜ਼ ਤੇ ਲੀਡਰੀ ਦੀ ਭੁੱਖ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਸਤਨਾਮ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ 29 ਜੂਨ 1983 ਨੂੰ ਹੋਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਊਨਿਕ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਹਿਫ਼ਾਜ਼ਤੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਡਜ਼ਲਹੋਫ਼ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਅਤੇ ਮਾਸ ਰਹਿਤ ਖੁਰਾਕ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ 11 ਦਿਨ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਜੁਲਾਈ 1984 ਵਿਚ ਜਰਮਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੱਸ ਨੇ ਖੁਦ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹੋ ਕੇ, ਬੇਵਜਹ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ। ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਕੇ ਸੁਕਰਵਾਰ ਦੀ ਉਡਾਣ ਤੇ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਰਿਹਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਸ਼ਿਵਾਰ ਲੱਗਿਆ। ਵਰਨਾ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪੰਗਾ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ।

ਨਵੰਬਰ 1985 ਵਿਚ, ਏਅਰ ਇਡੀਆ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੰਬ ਘਮਾਕੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ਇਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਿਐਂਤ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਈ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੇਹਲ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਾਬਲਾ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛ ਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਣ ਕਰ ਕੇ, ਉਹ

ਅਪਰੈਲ 1986 ਵਿਚ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਮਈ 1986 ਵਿਚ, ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖਤਾ ਉਲਟਾਉਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਵੇਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ, ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ, ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਨ। ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਬਾਗੜੀ ਤੇ ਰਾਮਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 15 ਦਿਨ ਮਗਰੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਕੀ 5 ਸਿੰਘ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੇ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਨੇਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਦੋ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਮੁਆਫ਼ ਗਵਾਹ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। 14 ਅਪਰੈਲ 1987 ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਸ ਕਰ ਕੇ ਕੇਸ ਵਿਚੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੇ ਵਕੀਲ ਡੇਵਿਡ ਗਿਬਨ ਨੇ ਲੜਿਆ। 1986-1987 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਮਿਲਟਨ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕੱਕਾਰ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਹੱਕ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ 125 ਘੰਟੇ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਮਗਰੋਂ ਕਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਰ, ਕਛਹਿਰਾ, ਕਤਾ, ਕੰਘਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣਾ ਪਿਆ।

1987 ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਰਲੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਕਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅੜ੍ਹਗੀ ਰੱਖਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕਨੇਡਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟੇਲੀਫੋਨ, ਨਾਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਘਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ 200 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਫੋਨ ਬੁੱਥ ਬੰਗ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਨਾਹਗਾਹ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ (ਬਚਪਨ ਦਾ) ਤਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। 1982-1983 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਹੋਰ ਹੋਰ ਨਾਂ ਤੇ ਵੀ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪਨਾਹਗਾਹ ਵੀ ਉਹ ਅਸਲ ਪਾਸਪੋਰਟ ਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ (ਜਨਵਰੀ 1992) ਉਹ ਪਨਾਹਗਾਹ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਚੁੱਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਥੇ ਦੂਜੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਗਲੈਂਡ, ਜਰਮਨ, ਹਾਲੇਂਡ, ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਚੰਪੇ ਵੰਡੇ ਤਜ਼ਾਰਤੀ ਅਦਾਰੇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ, ਦੱਲਤ ਤੇ ਐਲੋ ਇਲਰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਜਥੇਦਾਰ ਜੀ ਇਸ ਵਕਤ ਕਨੇਡਾ ਦੀ ਸੋਧੀ, ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਿੱਖ ਹੋਮਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸ਼ਰੇਆਮ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਜਾਨ ਤਲੀ ਤੇ ਭਖ ਕੇ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਅਪਣਾਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੋਨ ਤੇ ਦਰਜਨਾਂ ਵਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮੇਲ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ (ਦਸੰਬਰ 1991) ਹੋਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬੰਕਾਕ ਵਿਚ 10-15 ਵਾਰੀ ਮਿਲੇ। ਉਪਰਲੀ ਸਾਰੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਅਸੀਂ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੈ ਲਵਾਂ। ਪਰ ਉਹ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਮੈਂ ਬਾਣੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਖਿਚਾਉਂਦਾ ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਕਰੋ ਤਾਂ ਹਾਜ਼ਿਰ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਇਹ ਗੁਸਤਾਖੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਨਾਰਵੇ ਪਰਤਿਆ ਹਾਂ, ਵੇਖੋ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਰ ਕਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।